

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. I. De Superioribus, qui possunt monitoria edere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

EXAMEN CONFESSARIORUM.

Tomus Secundus,
DE DENUNTIATIONIBUS.
PARS PRIMA
De Denuntiationibus faciendis ad Monitoria Papæ,
& Episcoporum:

CAPUT I.

De Superioribus, qui possunt monitoria edere.

DE Summo Pontifice nulla est difficultas. Quantum ad alios, soli Episcopi ex Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. possunt monitoria, seu edicta edere pro rebus, aut scripturis deperditis, seu occultatis ad finem ea restituendi, aut revelandi, sub excommunicatione majori late sententia, ipso facto incurrenda, restitutione, vel revelatione non facta intra certum terminum.

Et ea concedere possunt Vicarius Capituli

sed evacante. Rodrig. tom. 1. c. 71. de D. ma p. 8. tr. 4. ref. 17. quia Capitulum sub vacante succedit in jurisdictione ordinis Episcopi.

3 Generales Religionum, eorum vicariorum, & Provinciales, quia habent auctoritatem quasi Episcopalem: item Abbates Benedictini, & similes Prælati, qui solent esse Generali subiecti: quia pro Episcopis habentur. Innoc. ex cap. 1. 2. de Clero. per Greg. Non tamen Priores, Guardiani, & superiores locales, qui alios superiores non habent subtus Generalem. Tancr. tom. 4. q. 2. n. 1.

Adeo que Superior localis, v. g. Prior, Guardianus, &c. si monitorium ad restitutionem vel revelationem pro rebus deperditis,

invalide edit, quia in hac re non est iudex competens, ob Decr. Concil. *de denuntiat. sub num. 5.* adducendum, quod non excludat Praelatos Regulares auctoritate quasi Episcopalem habentes, uti sunt Moniales, qui quidem jurisdictionem habent supra totam Provinciam; Confessiones, monitorias, absolutiones, dispensationes, de his subditis concedendo, quae tunc non Episcopi praestare valent; excludit tamen superiores locales; quoniam certum est, eos non habere auctoritatem quasi Episcopalem.

Eorum tamen posse monitoria edere in suis Monasteriis, non quidem ad finem revelandi pro rebus deperditis, aut subtractis, sed pro rebus delictis, docet cum per multis Melphi *in pens. c. 28. quest. 2.* & 2. quia sunt Praelatos habentes administrationi conjunctam jurisdictionem cum vi coercitiva, sine qua nullus esset eorum iudicium, utpote in rebus, disciplinae regularis gladio destituta; ac non de excommunicate possunt, etiam in *cap. 10. ex cap. Cum in Eccles. de major. & c. 10. de v.* non quidem per modum statuti, & non per modum praeccepti, uti fit per monitorium. Hinc in Religionibus, ubi Apostata, seu fugitivi non sunt excommunicati à superioribus, potest superior localis suum subditum per monitoria, & sub excommunicatione, &c. gr. intra tres ad Monasterium redeat, reoccare.

Disparitatem autem de excommunicatione pro rebus deperditis, assert Melphi *cit.* quia haec solet esse solemnior, ac majori gravitate, & circumspicione exercenda; atq; ideo ad majores Praelatos reservatur privative quoad Praelatos locales.

Potest Episcopus monitorium ferre contra reos ad dicendam veritatem, antequam sit incepta; quia veritas omnibus viis *Puiff. Exam. Ecclesiast. Tom. II.*

indagari debet, nec probandi facultas est restringenda, *ex cap. de probationibus. Abbas conf. 15.*

Item potest illud ferre non solum post litem inceptam, ut est certum: sed etiam si sit mota coram iudice seculari, & non obstante litis pendentia coram ipso iudice seculari. *Tanct. cit. qu. 6. & apud ipsum Raynaudus de monit. p. 1. cap. 1. quest. 13.* & alii contra Nevizan. Insuper potest monitorium edere delicto jam constante, sive jam sit factum, sive in fieri pendens in futurum.

QUAERES I.

5. Pro quantis materia potest Episcopus monitoria concedere?

In hac re regulam dat Trid. *sess. 24. nu. 1.* his verbis:

Quamvis excommunicationis gladius, nec vultus sit Ecclesiastica disciplina, & ad continentendos in officio populos, valde salutaris, sobrius tamen, magna, & circumspicione exercendus est: cum experientia doceat, si temere, aut levibus ex rebus incutitur, magis contemni, quam formidari; & perniciem potius parere, quam salutem. Quapropter excommunicationes illae, quae monitoribus praemissis, ad finem revelationis, ut ajunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, à nemine prorsus, praeterquam ab Episcopo decernantur: Et tunc non alias, quam ex re non vulgari, causaq; diligenter, ac magno maturitate per Episcopum examinata.

6. Et quia sumus in re gravi, quanta est exponere ad perniciem, & contemptum censuras datas ad salutem, peccant mortaliter praefati superiores monitoria concedendo pro re vulgari, & sine maturitate: *v. tom. 1. de casibus reservatis.*

7. Et licet quantitas duorum Juliorum in

Uuuu

ma

materia voti pauperiatis sufficit ad mortale, non sufficit ex se, ut pro ea possint sine mortali monitoria concedi, sed requiritur major quantitas; sicut major requiritur ad incurendas poenas Clem. VIII. *de largit. munerum*; requiritur in quara, talis quantitas, qua sit materia subiecta poenis for. ti externi, & punibilis in iudicio; summa autem duorum aureorum in iure dicitur summa modica, *ex l. si oleū 15. fin. junct. l. seg. Pelliz. tr. 6. num. 10.*

8 Hinc ex Taner. *cit. quast. 1. num. 2.* & Zecchio, apud ipsum res vulgaris, pro qua non possunt monitoria sine mortali concedi, est, si non ascendat ad summam decem aureorum. Imò Episcopi neque pro hac summa solent monitoria concedere, nisi excedat viginti aureos.

9 Dixi *ex se*, quia summa duorum aureorum, aut alia in se parva, potest esse gravis, & non vulgaris in iure ex circumstantiis; figurantur casus.

QUÆRES II.

10 In Monasterio bene disciplinato Religiosorum, uti cella claudi non solent clavibus, e cella unius fuit ablata res valoris quinque lutorū.

An Superior Provincialis pro ea monitorium edere possit?

Suppono, 1. iuxta sententiam plurium Doctorum *de pauper. Relig. & furtis Religiosorum*, nullam materiam esse levem, tam in ratione pauperiatis quam furti; *de quo in to. 1. est mea resolutio.*

11 Suppono, 2. Superiorem alias diligentiam egisse, sed inutiliter. His suppositis.

12 Respon. posse, Taner. *c. quast. 2.* & apud ipsum Suarez, Tambur. *de iure Abb. & alii*; ratio est, quia licet materia sit in se levis, est tamen determinata, eique est adjuncta ratio spiritualis publici boni, nempe ad

pacem communem, ad bonum Monasterii, ejusdem disciplinam servandum, & ratio à Superiore in Monasterio deditur, & graven inducit obligationem dedito ad restituendum, vel reversionem, quamvis materia in linea justitiae sit levis; dicit enim gnavis in linea obedientiae.

13 Declaratur ex *cit. DD.* Quando materia est ex se levis, tunc, cum non inducat obligationem gravem ex vi justitiae, additur præceptum Superioris, & sic eam inducit vi obedientiae; hoc autem præceptum non debet addi pro qualibet materia levi, sed pro ea, in qua apparat aliqua ratio spiritualis gravis, ut sufficiat ad inducendam obligationem gravem, quæ scilicet respicit bonum communitatis, & pro ea imponitur excommunicatio, quæ quidem, cum sit generalis poena, non debet ferri pro venialibus, nec pro quocumque peccato mortali, sed pro speciali inobedientia, & contumacia: neque pro quolibet inobedientia, sed pro gravi, ut nemi, quod aliter curari non potest.

Ita res se habet in casu, ubi monitorium sub excommunicatione fertur, non deditur, sed tantum bonum temporale persone lesa, nec ad spirituale persone particularis, neque ad impedimendum peccatum mortale personæ, quæ succipit, sed ad reparandum bonum spirituale communitatis, quæ consistit in pace communi, & in Regulari disciplina; hinc concludit Taner. in hoc casu monitorium obligare subditum ad revelationem rei levis, alias minime: *ut in rem. de casibus reservatis.*

14 Idem dicendum puto de Episcopo quoad suas Moniales, & de Superioribus Provincialibus Religionum in suis Monasteriis, præsertim pro juvenibus secundum præceptum, ad eorum disciplinam servandam, quæ laxis habentis rueret.

QUÆRES III.

15. In quodam populari tumultu plures de-
 precati sunt domum cuiusdam nobilis. Epif-
 copus monitorium edidit, ut sub pœna excom-
 municationis, qui detineret bonam rem do-
 mi præsterneret, & qui detinentem sciret, re-
 stitueret. An tale monitorium obliget ad resti-
 tuendum, aut revelandum eum, qui detinet,
 aut qui scit detinentem rem levem?

R. Ep. vel iste fuit simul cum aliis ad fur-
 tum, & tunc, licet furatus sit rem levem,
 peccavit mortaliter, & tenetur ad restitu-
 endum totum damnnum in solidum in defectu
 aliorum, cum iure ab eis repetendi, quia fuit
 causa partialis partialitate causæ, sed totalis
 mortalitate effectus, ratione mutui comitatus,
 cui fuit causa totalis totius furti, quod pro in-
 nocentium attribuitur singulis, & multo magis
 si alios excitavit. Et talis detentor, sicut &
 aliam sciens, ligatur monitorio; ita ut teneatur
 sub censura ad restituendum rem levem,
 & respective ad revelandum.

16. Quod si intra terminos monitorii sciat
 rem restituisse, non tenetur sub mortali ad
 restituendum, nec ligatur monitorio, quia li-
 tera graviter deliquit rem levem surripiendo,
 licet delinquit eam detinendo: tenetur qui-
 dem restituere, sed ex vi iustitiæ, & sub ve-
 niali, minime ex vi obedientiæ, seu monito-
 riæ, & sub mortali, quatenus ex iustitia com-
 munitativa læsa otitur obligatio ad restitu-
 endum conformis qualitati culpæ in accipien-
 do, aut detinendo, quæ in isto, facta aliorum
 institutione, est venialis.

17. Vel fuit solus; & tunc, si nescierit, &
 nesciat alios furatos esse, utique non tenetur
 sub mortali ad restituendum, & consequenter
 non ligatur monitorio, quia non cooperatur

forraliter, sed solum materialiter ad dam-
 num notabile alterius.

18. Difficultas est, si iste quando furatus est,
 sciverit alios esse furatos, aut si id sciat postea
 promulgato monitorio. Tambur. lib. 8. tract.
 2. c. 3. §. 3. n. 1. Bussem. lib. 8. tr. 4. c. 1. dub. 3. n. 3.
 cum alii dicunt, eum non peccare mortali-
 ter, adeoque non ligari monitorio, quia hic non
 est causa facti alterius.

19. Dico tamen, istum obligari ex vi mo-
 nitorii, & sub censura ad restituendum, ac res-
 pective ad revelandum. Tancred. cir. 9. i. n. 8.
 peccavit enim graviter, cum tali scientia rem
 levem accipiendo, & si tunc ignoravit, adve-
 niente notitia, incipit peccare graviter deti-
 nendo. Bonac. to. 1. de oblig. denunci. disput. 6.
 pag. 89 s. n. 9. to. 2. pag. mibi 5; 8. n. 6. & alii in
 tom. 1. de furto; quia licet iste, istante scientia,
 quod alii sint furati ab eodem, non sit causa
 impulsiva ad furtum aliorum, est causa coope-
 rativa ad notabile damnnum alterius; licet eni-
 nim singuli quid leve rapuerint, omnia tamē
 hæc levia notabile damnnum constituunt,
 quod cum possint reparare, si singuli resti-
 tuant, quod acceperunt, singuli peccant mor-
 taliter detinendo, & consequenter singuli mo-
 nitorio ligantur.

QUÆRES IV.

20. Heres ab intestato succedens præterit.
 testamentum Petri in personam Pauli extranei
 esse nullum, ne potest factum ab eo, quando erat
 sensibus destitutus, & quia testes in testamen-
 to scriptis recusant veritatem aperire, nisi co-
 actos: petiit ab Episcopo monitorium, ut, qui nul-
 litatem testamenti sciens, revelarent. An pos-
 sit Episcopus monitorium concedere?

R. Alsum proponit Tancred. cir. quest. 3. cum
 quo

21. Videtur, quod non possit, quia mo-
 nitoria non sunt concedenda, quando sunt

Uuuu 1 it-

infamatorja alicujus. Probis in cap. 2. de Constitur. & alii; tale est præsens, nam ex hac revelatione sequitur infamia, quod Paulus, & notarius testamentum fecerint cum fraude, 2. quia nec sunt concedenda, quando persona sunt certa, ita ut, si debitor, aut delinquens sit certus, non teneantur alii positio monitorio revelare. Barb., in Concil. Tri. sess. 25. de reform. cap. 3. num. 2. Sotus, & alii: sic est in casu, ubi testes sunt certi, quia scripti.

22 Responsum autem Tancr. posse Episcopum monitorium concedere, & eo testes obligari ad revelandum. Quia cum quilibet sit præsumentus bonus, nisi certo constet, quod sit malus, præsumi debet, quod nec Paulus, nec Notarius adverterint, Petrum esse jani sensibus destitutum: & sic ex revelatione non sequitur eorum infamia.

23 Nec obstat, quod testes sint certi: quia posse monitorium fieri contra testes, quando sciuntur, & tenuerunt veritatem dicere, docent Oliva, & alii, quos refert Barbos. de possessat. Episc. alleg. 96. num. 17. & Riccius part. 1. decis. 219. qui in Praxi Rerum fori Eccles. decis. 275. num. 7. ulterius addit.

24 Posse concedi monitoria contra consocios simulati contra alios in gravio tertii prajudicium, ut puta, si quis fidei, & apparenter fecerit donationem, &c. prajudicium alicui exempto, ut a collectarum, & ruralium onerum solutione liber esset, quia cum hoc tendat in prajudicium, & damnnum illorum, ad quos postmodum prorata ratione hujusmodi collecta solvenda onus spectabit, juxta tradita per D. Joannem Bapt. Constit. in tract. de port. rata quest. 149. n. 2. & quest. 157. in hoc casu, & similibus ad monitoriales jure recurri potest, ut testes de hac re edoceri teneantur manifestare, & simulatio em detegere talis fraudulenter cum aliena jactura complectetur.

25 Concedit autem Tancr. citat. quod quod possit Paulus appellare à Decretis scopi de concessione edicti: quia Decretum concessionis edicti æquivalens Decreto, testes admittendos esse, vel non, et Lanfranc. decis. 125. à quo decreto conatur appellatio ex Bal. l. post sententiam ver. pone ergo, Cod. de sent. inter lit. con. dic.

26 Quia appellatione pendente, prout testes non tenentur revelare, ex quo illis de appell. cap. licet de sentent. exco. 6. Tancr. cit.

CAPUT II.

De illis, qui ex vi Monitorii denuntiationem tenentur.

27 Denuntiatio est criminis manifestatio facta superiori, et duplex, paterna, seu Evangelica, quæ fit Superiori tanquam patri, quæque omni & emendatione in fratris intendit; & judicialis, quæ fit superiori tanquam superiori, ut suo munere faciat, quod judicandi, & puniendi, sive delinquentem puniendi, & damnum reparando, sive utrumque faciendo. Denuntiatio canonica dicitur illa, quatenus est ex Regula Evangelica, prout illud Matth. 18. Quod si quis non audierit Ecclesiam, vel ex præcepto superioris Ecclesiastici; sed non distinguitur à paterna, & sic est paterna, vel tanquam paterna, & sic est judicialis.

28 Denunciatio judicialis, alia est præceptiva, alia ex præcepto superioris. Præceptiva obligat ratione charitatis, & obedientiæ, de qua est in præfenti.